

DI CHỨC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH - MỘT MẪU MỤC VỀ PHONG CÁCH THỰC HÀNH TIẾT KIỆM, CHỐNG LÃNG PHÍ

TS. VŨ TRÀ GIANG*¹

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh là một tấm gương mẫu mực về lối sống giản dị và tiết kiệm. Lối sống giản dị của Người được thể hiện sâu sắc trong phong cách ứng xử, từ lời nói đến việc làm, từ cách ăn mặc đến sinh hoạt hàng ngày. Thật vậy, từ ngày còn là một phụ bếp trên tàu, một thợ ảnh ở ngõ hẻm Côngpoanh đến khi trở thành Chủ tịch Nước, Chủ tịch Đảng, Người vẫn giữ nếp sống thanh bạch, bình dị và tao nhã. Từ đôi dép cao su và bộ bà ba màu nâu mặc thường ngày đến bộ ka ki Người mặc đi tiếp khách ... là những hình ảnh gần gũi, thân thương, chân thật và đáng kính về một vị lãnh tụ vĩ đại của dân tộc - Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh, tiết kiệm đã trở thành một chuẩn mực đạo đức, khẩu hiệu sống, sinh hoạt và làm việc. Nếu trong văn hóa truyền thống dân tộc, tiết kiệm là hà tiện, là căn cơ để làm giàu, thì theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, tiết kiệm không phải là bủn xỉn, hà tiện mà là chi tiêu hợp lý, đủ dùng, không thừa, không thiếu. Việc làm ấy là cần thiết, nó đáp ứng đủ nhu cầu của người tiêu dùng, sử dụng, vừa làm lợi cho dân, vừa làm lợi cho nước. Bởi lẽ, thức ăn, đồ dùng, vật dụng đều là sự kết tinh công sức, mồ hôi, nước mắt, nỗ lực nhọc, vất vả của người nông dân, công nhân - những người dân “chân lấm, tay bùn”, “bán mặt cho đất, bán lưng cho trời”, tháng ngày “một nắng hai mưa”, lao động vất vả làm ra “hạt thóc, củ khoai, đồng tiền, bát gạo”, cung cấp lương thực, thực phẩm cho bộ đội ăn no đánh thắng giặc, cung cấp nguyên vật liệu, máy móc để dựng xây đất nước.

Là lãnh tụ của một nước, Người đau đáu trong lòng và luôn nhắc nhở cán bộ, đảng viên: làm gì cho nước ta được hoàn toàn độc lập, nhân dân ai cũng có cơm ăn, áo mặc, trẻ em được cắp sách tới trường, người già được chăm sóc tử tế. Để thực hiện điều giản dị ấy trong điều kiện đất nước còn nghèo là điều hết sức khó khăn. Vì vậy, Người kêu gọi toàn Đảng, toàn dân và toàn quân đẩy mạnh tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm. Theo Người, thực hành tiết kiệm thực sự cần thiết, nó là lương tâm, trách nhiệm của mỗi cán bộ, đảng viên, chiến sĩ và mỗi người dân Việt Nam yêu nước; nó thể hiện

---

* Trưởng khoa Luật - Lý luận chính trị, Trường Cao đẳng Kinh tế công nghiệp Hà Nội

rõ ràng từ lời nói đến việc làm cụ thể. Thực hành tiết kiệm không chỉ là tiết kiệm của cải vật chất mà còn là tiết kiệm thời gian, sức dân, tiết kiệm nhân tài, chất xám ...

Đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh, yêu nước, thương dân là phải kính trọng dân, bảo vệ dân, làm an lòng dân. Người căn dặn bộ đội “không được lấy cái kim, sợi chỉ của dân, không được quấy nhiễu dân”, “để gây lòng tin cậy, yêu mến của nhân dân”. Câu chuyện về tiết kiệm mỗi bữa ăn một nắm gạo của Người, để dồn vào “cái hũ gạo” kháng chiến, gửi cho bộ đội ăn no đánh thắng giặc chỉ là một trong nhiều câu chuyện tương tự như thế, nhưng đã làm rung động trái tim đồng bào, chiến sĩ cả nước. Nó không chỉ là “lời nói không lời” đầy sức nặng, có sức mạnh động viên, cổ vũ to lớn, đã nhắc nhở toàn Đảng, toàn dân và toàn quân hãy chung sức, đồng lòng, quyết tâm thực hành tiết kiệm, đẩy mạnh tăng gia sản xuất, tất cả để đánh thắng kẻ thù, đưa kháng chiến đi đến thành công, nhân dân ta có cuộc sống hòa bình, độc lập, tự do, ấm no, hạnh phúc. Người phê phán một số cán bộ có biểu hiện “lãng phí”, “xa hoa”, “xa xỉ” trong lúc nhân dân còn nhiều thiếu thốn, khó khăn. Người viết: “*Ăn sang, mặc đẹp trong lúc đồng bào đang thiếu cơm, thiếu áo là xa xỉ...*” là đáng trách. Người kêu gọi mọi người phải thực hành tiết kiệm; bởi lẽ, “*tiết kiệm là yêu nước*”, “*tiết kiệm là vì dân*”, cho nên thực hành tiết kiệm “*... phải kiên quyết không xa xỉ*”². Người dạy chúng ta như thế và chính Người là tấm gương mẫu mực về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí, chống xa hoa.

Không chỉ để lại những lời dạy sâu sắc, chân tình, giản dị, hàm chứa triết lý nhân sinh và chiều sâu tư tưởng về tiết kiệm, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn là tấm gương sáng về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí. Tâm nguyện suốt đời, ham muốn tột bậc của Chủ tịch Hồ Chí Minh là phục vụ Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân. Vì vậy, trước lúc đi xa, trong bản Di chúc Người căn dặn Đảng, Nhà nước “*chớ nên tổ chức diếu phúng linh đình, để khỏi lãng phí thì giờ và tiền bạc của nhân dân*”; yêu cầu “*thì hài được đốt đi*”, tro cho vào ba cái hộp sành, chôn trên ba quả đồi ở ba miền Bắc, Trung, Nam để “*không tốn đất ruộng*”; trường hợp “*khi ta có nhiều điện*” thì điện tắng tốt hơn; không đòi hỏi bia đá, tượng đồng, chỉ “*nên xây một ngôi nhà giản đơn, rộng rãi, chắc chắn, mát mẻ, để những người đến thăm viếng có chỗ nghỉ ngơi*”³. Những lời dạy của Người gây xúc động mạnh mẽ cho hàng triệu triệu trái tim người dân Việt Nam; là việc rất riêng tư, nhưng vẫn vì công việc chung của đất nước, vì tình thương

---

² Dẫn theo “*Một số lời dạy và mẫu chuyện về tấm gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh*”, Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2007, tr. 10 - 11.

³ Trích Bản “*Tuyệt đối bí mật*” - Di chúc Bác sửa chữa năm 1968, trang 1- 2.

yêu vô hạn với đồng bào. Có thể nói, Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh là một mẫu mực về phong cách thực hành tiết kiệm, chống lãng phí.

Thanh thản, ung dung, Người chọn dịp sinh nhật để viết Di chúc như một việc làm đã được suy ngẫm từ lâu, chắt ra từ cuộc đời cách mạng đầy hy sinh, gian khổ nhưng vô cùng oanh liệt của Người. Một công việc hệ trọng, cần thiết không chỉ đối với đồng bào, đồng chí trong nước, mà còn đối với bạn bè quốc tế; song, Người không muốn làm ảnh hưởng đến công việc, thời gian hằng ngày của bản thân, cũng không muốn người xung quanh phải bận tâm, ảnh hưởng tới công việc chung. Người viết Di chúc không dài, chỉ tóm tắt vài việc, để lại cho chúng ta nhiều điều phải suy ngẫm, trong đó có ý thức tiết kiệm thời gian và làm việc khoa học, cần cù.

Quan điểm thực hành tiết kiệm (thời gian, sức lao động) thấm vào toàn bộ quá trình Người viết Di chúc. Người thực hiện việc này theo kế hoạch, thậm chí sử dụng giấy cũng rất cẩn thận. Nhiều thế hệ người Việt Nam đã biết tới việc Người viết giấy một mặt, dùng chiếc phong bì hai, ba lần, thói quen ấy một lần nữa lại được tái hiện trong bối cảnh lịch sử đặc biệt khi Người viết Di chúc *“Bác viết lại toàn bộ đoạn mở đầu vào mặt sau tờ tin tham khảo đặc biệt ra ngày 03/05/1969”* làm chúng ta cảm thấy xúc động. Quan điểm của Hồ Chí Minh về tiết kiệm trong Di chúc thể hiện tầm nhìn chiến lược, trở thành một di sản lý luận có giá trị, ý nghĩa soi sáng cuộc vận động thực hành tiết kiệm, chống lãng phí của Đảng hiện nay.

Khi còn sống, Người không ở trong lầu tháp nguy nga, chỉ trú ngụ trong căn nhà cũ của một người thợ điện trong năm năm và sau đó, là ngôi nhà sàn đơn sơ đến tận cuối đời. Chuyện kể rằng, Văn phòng Trung ương đến báo cáo, xin phép Người thông qua kế hoạch xây dựng trụ sở; nhà khách; nhà để Người sinh sống và tiếp khách cho đảng hoàng; nhưng Người không đồng ý vì: *“Cách mạng lấy sức mạnh trong lòng dân, chứ không phải ở ngôi nhà to hay nhỏ. Bác ở như thế này là đầy đủ lắm rồi”*. Những bữa ăn thanh đạm của Người *“thường là dưa cà, đôi khi có thịt”*... Tất cả những điều đó cho thấy Bác là người rất giản dị và tiết kiệm. Đúng như những câu thơ mà nhà thơ Tố Hữu viết về đời thường của Bác: *“Nhà gác đơn sơ một góc vườn, Gõ thường mộc mạc, chẳng mùi sơn, Giường mây chiếu cói, đơn chăn gối, Tủ nhỏ, vừa treo mấy áo sờn”*. Chúng ta đứng trước một con người rất đẹp, một tâm hồn rất đẹp, một cách làm rất đẹp. Và như vậy, trong lúc yên giấc nghìn thu, Người sẽ gần gũi với thiên nhiên, sống cùng với non sông đất nước, sống với cỏ cây hoa lá, sống với đồng bào, đồng chí, sống với các cụ già và các cháu thiếu niên, nhi đồng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh coi thực hành tiết kiệm là một quy luật đi lên của một đất nước, một phương pháp của chế độ kinh tế, không phải chỉ nước nghèo mới thực

hành tiết kiệm, mà cả nước giàu cũng phải tiết kiệm. Người chỉ rõ: “*Một dân tộc biết cần, kiệm, biết liêm sỉ là một dân tộc giàu về vật chất, mạnh về tinh thần, là một dân tộc văn minh, tiến bộ*”⁴. Theo Người, thực hành tiết kiệm không phải là bủn xỉn, nếu khéo tiết kiệm sức người, tiền của và thời gian thì với sức lao động, tiền tài của đất nước có thể tăng gia sản xuất gấp bội mà lực lượng mọi mặt của đất nước cũng tăng gấp bội.

Đi đôi với thực hành tiết kiệm là chống lãng phí, xa xỉ. Lãng phí được Người chỉ rõ, là tiêu dùng bừa bãi; không chỉ là tiêu tốn tiền của, mồ hôi nước mắt của nhân dân, mà nguy hiểm hơn, từ hoang phí xa xỉ sẽ dẫn đến tham ô, nhũng nhiễu, mất tư cách, đạo đức của người cán bộ, đảng viên, gây mất lòng tin trong nhân dân; từ đó, ảnh hưởng tiêu cực đến công cuộc xây dựng và phát triển đất nước. Người phê phán nghiêm khắc những việc làm gây ra sự lãng phí, tổn thất về thời gian, sức lao động, vật tư, tiền bạc của nhân dân và Nhà nước. Người chỉ rõ, nguồn gốc của việc gây ra bệnh lãng phí, đó là bệnh quan liêu và “*Hoặc vì lập kế hoạch không chu đáo, ví dụ làm một ngôi nhà không hợp thức, làm xong rồi phải phá đi làm lại. Hoặc vì tính toán không cẩn thận, điều động hàng trăm, hàng nghìn con người đến công trường, nhưng chưa có việc gì làm, hay là người nhiều, việc ít, phải để họ trở về. Hoặc vì xa xỉ, phô trương, hình thức, nào liên hoan, nào kỷ niệm, sắm sửa lu bù, xài tiền như nước...*”⁵, “*hoặc vì thiếu tinh thần bảo vệ của công*”. Vì vậy, chống tham ô, lãng phí, quan liêu là cần thiết và phải làm thường xuyên. Nó có ý nghĩa rất quan trọng: Làm cho mọi người dân nâng cao tinh thần trách nhiệm, tinh thần làm chủ, ý thức bảo vệ của công, hăng hái thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm để xây dựng nước nhà, nâng cao đời sống nhân dân. Đồng thời, giúp cho cán bộ, đảng viên giữ gìn phẩm chất cách mạng, cần kiệm, liêm chính, chí công vô tư, một lòng một dạ phục vụ nhân dân, phục vụ cách mạng.

Việc thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, làm theo lời dạy của Người về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí luôn được Đảng, Nhà nước quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo. Trong từng thời điểm, vấn đề thực hành tiết kiệm, chống lãng phí được chuyển hóa thành nhiều chương trình hành động thiết thực, đạt nhiều kết quả quan trọng, góp phần đẩy lùi lạm phát, giảm thiểu thất thoát ngân sách, đưa đất nước thoát khỏi tình trạng khủng hoảng kinh tế, từng bước ổn định phát triển. Qua thực hiện Di chúc của Người, hiện nay đất nước đã ra khỏi tình trạng kém phát triển, bước vào nhóm nước đang phát triển có thu nhập trung bình, tuy vẫn là một nước nghèo.

Với tinh thần nhìn thẳng, nói rõ, đánh giá đúng sự thật, chúng ta thừa nhận hiện nay Việt Nam đang có quá nhiều tình trạng lãng phí, cả về thời gian, sức lao động,

---

⁴ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr. 641, 642

⁵ Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 10, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996, tr. 573.

chi phí vật chất; sử dụng vốn và tài sản tại các doanh nghiệp Nhà nước chưa hiệu quả; lãng phí trong quản lý tài sản công; sử dụng tài nguyên khoáng sản; quy hoạch bố trí dự án dàn trải, kém hiệu quả; chậm tiến độ xây dựng các công trình, dự án sử dụng ngân sách nhà nước; chất lượng công trình kém... và đặc biệt, là lãng phí chất xám, thể hiện ở việc bố trí nhân lực không đúng chỗ, chưa thật sự quan tâm, sử dụng người tài, người có năng lực. Trước đây và hiện nay, lãng phí đều là kẻ thù của nhân dân. Kẻ thù này không mang gươm, mang súng nhưng vô cùng nguy hiểm, bởi, nằm trong đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức; trong tư duy của cán bộ lãnh đạo; trong tổ chức để phá hoại từ trong phá ra. Kết quả là trong Đảng đã diễn ra sự suy thoái đạo đức, lối sống ở một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên. Sự suy thoái về đạo đức sẽ dẫn đến suy thoái về chính trị, làm cho cán bộ, đảng viên âm thầm thực hiện “tự diễn biến” trước khi kẻ thù thực hiện “diễn biến”.

Ý thức về nguy cơ đó, Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng đã xác định rõ nhiệm vụ phải xây dựng Đảng về đạo đức; trong đó, xây dựng văn hóa tiết kiệm là việc làm quan trọng, cấp bách để tiếp tục thực hiện lời dạy của Người về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí. Khi tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động của Đảng ta thì quan điểm của Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí đã gợi mở cho chúng ta một số giải pháp chính sau đây:

Thứ nhất, đẩy mạnh việc tuyên truyền, giáo dục ý thức thực hành tiết kiệm, chống lãng phí cho đội ngũ cán bộ, đảng viên. Cuộc vận động thực hành tiết kiệm, chống lãng phí phải xác định rõ mục đích vì cách mạng, vì đất nước, vì hạnh phúc của nhân dân, góp phần làm chuyển biến xã hội, đưa đất nước phát triển cùng thời đại; nhấn mạnh sự cần thiết phải thực hành tiết kiệm và chỉ ra một trong những trở lực của sự phát triển là lãng phí.

Thứ hai, thực hiện tốt Chỉ thị 05 của Bộ Chính trị khóa XII về “Đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” theo hướng cụ thể hóa, “thời sự hóa” chuẩn mực thực hành tiết kiệm, chống lãng phí vào hoàn cảnh hiện nay. Học chữ kiệm của Hồ Chí Minh thì người cán bộ, đảng viên phải có ý thức tiết kiệm từ việc lớn đến việc nhỏ; tránh mọi sự xa hoa, hình thức, căn bệnh “phú quý sinh lễ nghĩa” và tư tưởng “nước sông, công lính”. Cán bộ, đảng viên phải biết tổ chức công việc hợp lý để khỏi lãng phí thời gian và nhân lực với phương châm “nói ít, làm nhiều”, không cần nói mà thể hiện bằng việc làm hằng ngày theo tinh thần của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Thứ ba, nâng cao trách nhiệm và sự gương mẫu của người đứng đầu. Niềm tin của cán bộ, nhân dân vào Đảng luôn gắn liền với niềm tin vào người đứng đầu, nên việc

chính đốn đạo đức, thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong Đảng không thể tách rời việc đề cao trách nhiệm của người “cầm cân, nảy mực”. Tất cả đều đòi hỏi người đứng đầu phải làm gương cả trong công việc lẫn đời tư. Nếu người đứng đầu không công minh, chính trực thì mọi quy trình, nguyên tắc đều trở nên vô giá trị hoặc bị bóp méo. Muốn người đứng đầu làm tốt bổn phận của mình thì phải cụ thể hóa các quy định về quyền hạn, trách nhiệm của họ cũng như tăng cường sự giám sát quyền lực đối với người đứng đầu.

Thứ tư, cần có một hệ thống giải pháp thực hành tiết kiệm, chống lãng phí. Kêu gọi đạo đức, văn hóa, giáo dục chính trị tư tưởng là cần nhưng chưa đủ, phải có cơ chế quản lý xã hội, trong đó, chú trọng cơ chế về giám sát và chế độ trách nhiệm. Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí quan trọng nhất là bằng hành vi cụ thể, có đánh giá, sơ kết, tổng kết, khen thưởng - xử phạt đúng mức.

Thứ năm, nhận thức đúng, khoa học vấn đề tiết kiệm theo tinh thần của Chủ tịch Hồ Chí Minh “*tiết kiệm không phải là bủn xỉn*”. Trong xã hội ta hiện nay, có nhiều cung bậc tiết kiệm, chi phí ít nhất là tiết kiệm, giảm chi tiêu là tiết kiệm ... Quan trọng là đầu tư, chi phí có hiệu quả; đầu tư, chi phí ít nhất nhưng đạt hiệu quả tốt nhất, nhanh nhất; đặc biệt, chú ý không để lãng phí chất xám, người tài.

Với những giải pháp trên, có thể khẳng định quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trong bối cảnh mới cần có tư duy đổi mới, mang tính đột phá với ý nghĩa cách mạng, khoa học và sâu sắc.

Chủ tịch Hồ Chí Minh là nhà đạo đức vĩ đại, Người không chỉ để lại bản Di chúc lịch sử đồ sộ về đạo đức, mà bởi Người đã suốt đời thực hành tiết kiệm, chống lãng phí một cách nghiêm túc nhất và gieo những hạt mầm đạo đức vào tâm hồn người khác. Đối với công cuộc chấn hưng đạo đức trong Đảng, cũng như trong xã hội hiện nay, Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí thực sự là ánh sáng chỉ đường cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta; thể hiện tầm vóc của một trí tuệ siêu việt, một trái tim nhân văn lớn, cô đúc tư tưởng Hồ Chí Minh và là một cương lĩnh xây dựng đất nước sau chiến tranh theo tinh thần đổi mới. Nếu “cách mạng phải biết tự bảo vệ” (V.I.Lênin) thì mỗi con người, mỗi đảng cách mạng cũng phải biết tự bảo vệ mình trước sự tha hóa của chính mình. Nếu “chân lý là cụ thể, cách mạng là sáng tạo” thì chúng ta cũng phải vận dụng sáng tạo quan điểm thực hành tiết kiệm, chống lãng phí của Chủ tịch Hồ Chí Minh vào công việc cụ thể của chính mình. Đó là yêu cầu bắt buộc đối với mỗi cán bộ, đảng viên ở nước ta hiện nay.

Năm 2019, toàn Đảng, toàn dân, toàn quân kỷ niệm 50 năm thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Để những giá trị tốt đẹp của Di chúc thấm sâu vào cuộc

sống, chúng ta cần tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền những giá trị cốt lõi của bản Di chúc, đặc biệt về vấn đề thực hành tiết kiệm, chống lãng phí. Ngày nay, đất nước ta đang đổi mới từng ngày, từng giờ. Cuộc sống của các tầng lớp nhân dân từ miền xuôi đến miền ngược, trong Nam, ngoài Bắc đều đã được nâng lên rõ rệt. Song, chúng ta lại vô cùng xót xa trước rất nhiều việc làm của các tổ chức, cá nhân gây nên sự lãng phí vô cùng trầm trọng cho công quỹ. Chủ nghĩa hưởng thụ cá nhân đã trở thành một căn bệnh nan y của không ít người mang danh là “người lãnh đạo”, là “cán bộ của nhà nước”. Lãng phí vẫn là vấn đề nhức nhối, văn hóa tiết kiệm chưa thực sự đi vào nếp nghĩ, việc làm của mỗi người. Ngày 3 tháng 5 năm 2014, trong buổi tiếp xúc với cử tri thành phố Hà Nội, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã từng nhận định: “Lãng phí có khi còn nguy hại hơn cả tham nhũng. Lãng phí về tiền bạc còn có thể đo đếm được, còn lãng phí về nguồn nhân lực, về tài nguyên, khoáng sản thì vô cùng lớn”. Do vậy, việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh gắn với thực hành tiết kiệm, chống lãng phí càng có ý nghĩa thiết thực đối với chúng ta, đặc biệt là thế hệ trẻ Việt Nam - những chủ nhân tương lai của đất nước.

Như vậy, có thể thấy, quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí qua bản Di chúc hết sức ngắn gọn, súc tích nhưng tinh thần, tấm gương thực hành tiết kiệm của Người là vĩnh hằng, tỏa sáng mãi về sau; đã, đang và sẽ là động lực to lớn trong công cuộc đổi mới, góp phần đưa nước ta sánh bước cùng thời đại. Di chúc là một trong những bảo vật quốc gia để lại cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân, mãi mãi soi đường cho chúng ta phấn đấu vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh. Những luận điểm của Người về thực hành tiết kiệm, chống lãng phí vừa có giá trị khoa học, vừa có giá trị thực tiễn và nhân văn sâu sắc, thể hiện phẩm chất đạo đức cao đẹp của con người và phù hợp với truyền thống dân tộc Việt Nam./.